

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.с.н. Лоретта Петрова Парашкевова
научен ръководител на докторант Ристи Каруевна Садикова

ОТНОСНО: Дисертационния труд на Ристи Каруевна Садикова, докторант в катедра „Администрация, управление и политически науки” на факултет „Международна икономика и администрация” на ВСУ „Черноризец Храбър” за получаване на образователната и научна степен “доктор” по научната специалност „Икономика и управление”

Познавам добре процеса на разработване на представения за защита дисертационен труд. Съпричастна съм формулирането на постановките в него и това ми дава основание да направя следните оценки за качеството му:

I. Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд, с обем от 202 страници, се състои от увод, изложение в три глави, заключение, списък с използвана литература и осем приложения (34 с.). Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени конкретни изводи. Основният текст съдържа 21 таблици и 27 фигури. Списъкът на използваните литературни източници се състои от 158 заглавия на български, руски и английски език.

Логиката на дисертацията следва възприетата традиционна структура в три глави, заключение, библиография и приложения. Характерно е, че след всеки параграф се изведени обобщения и изводи, което дава възможност, изводите по главите да бъдат достатъчно значими и в тяхната съвкупност да послужат за формулиране на приносите на дисертационния труд.

В заключението са обобщени основните аргументи, които потвърждават научната обосновааност и практическа приложимост на авторовата теза.

По проблемите на дисертационния труд, докторантът Ристи Каруевна Садикова е публикувала самостоятелно 5 статии в различни издания, от които три в списания и сборници от научни конференции в Казахстан и две в България и Чехия. В тези публикации се интерпретират проблеми, разработени в труда. Всички те отразяват отделни моменти от дисертацията и по този начин преди окончателното ѝ оформяне и защита са апробирани съществени части от нея. Публикационната активност на докторанта Ристи Каруевна Садикова оценявам положително.

Авторефератът е композиран съгласно изискванията и отразява всички основни части от дисертацията, с което се дава възможност да се очертаят ясно постигнатите научни и приложни приноси и резултати.

II. Оценка на резултатите и приносите на докторанта

II.1. Основните резултати, които докторантът постига в дисертационния си труд са:

Предложената от докторант Ристи Каруевна Садикова дисертация на тема „РОЛЯ НА КЛЪСТЕРНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В СЕВЕРЕН КАЗАХСТАН” третира актуални и интересни въпроси, свързани с приложението на клъстеринга в Република Казахстан. Представен е завършен дисертационен труд по една сложна тема, която все още е слабо разработена в Казахстан, въпреки необходимостта на практиката от проучвания в тази област. В него се отразяват

новите постижения в контекста на теоретичната и практико-приложна перспектива на създаването и развитието на клъстерите в туристическата индустрия на Северен Казахстан, като апробираните резултати могат да се разпространяват в цялата страна.

Налице са реални практически резултати от дисертационното изследване: емпирична проверка на проблемите и ключовите фактори за резултатно използване на клъстеринга в туристическия сектор на Северен Казахстан.

В дисертационния труд проличава умението на автора критично да анализира теоретичните концепции и практически подходи, да систематизира основните идеи, да представя убедително своята теза и да разкрива перспективите за бъдещи изследвания и практически приложения.

Емпиричната част на дисертационното изследване е планирана и изпълнена в съответствие със съвременния теоретико-емпиричен модел на изследване.

II.2. Смятам, че приносите на докторант Ристи Каруевна Садикова в дисертационния труд се отнасят до:

Първо, към теоретичните изследвания на клъстеринга и приложението му в туристическия сектор на Казахстан. Теоретично и концептуално е обоснована необходимостта от приложение на клъстерен подход за предоставяне на туристически услуги в Северен Казахстан. На базата на критичен анализ на опит на развитите страни са изведени предпоставките за използване на клъстеринга в Република Казахстан, в т.ч. Северен Казахстан.

Второ, оценено е състоянието на клъстеринга в туризма Северен Казахстан в контекста на възможностите за иновации. Авторът идентифицира основни проблеми пред развитието на клъстерите в Казахстан и предлага конкретни мерки за преодоляването им. Оценен е мултиплициращият ефект на туризма върху местната икономика. Очертани са основните направления за развитие на туристическите клъстери в Северен Казахстан.

Трето, на основата на представени резултати от собственото проучване е направена оценка на състоянието и възможностите за приложимост на клъстеринга при предлагане на туристически услуги в Северен Казахстан. Конкретизирани са направленията по дейности, носители на реален потенциал за клъстеризиране, оценени са перспективите за клъстерно развитие, стимулирано от мероприятията за държавно регулиране на малките и средни предприятия. Демонстрира се собствено виждане за проблемите и ключовите фактори за приложение на клъстеринга в Северен Казахстан.

Четвърто, структуриран е концептуален модел за клъстерите на туристически услуги в Северен Казахстан, съобразен с общите програмни и рамкови документи за развитие на клъстеринга в Република Казахстан.

Пето, формулирани са целесъобразни предложения за създаване на механизми за повишаване на конкурентоспособността на предприятията и повишаване на ефективността на тяхното взаимодействие при реализиране на клъстерни проекти в туристическата индустрия на Северен Казахстан, които могат да бъдат полезни и за останалите региони на Република Казахстан.

Шесто, теоретичните и приложните положения, представени в дисертационния труд са апробирани в публикациите, преподавателската и практическата работа на докторанта.

Като одобрявам предложените от автора приноси на дисертационния труд смятам, че те съответстват на наукометричните изисквания за научно-приложни приноси (обогатяване на съществуващите знания с нови изследвани) и приложни приноси (приложения на научните постижения в практиката).

III. Критични забележки и препоръки към дисертационния труд

Като препоръка към докторанта отправям пожеланието в бъдещата си работа да задълбочи още практично приложните въпроси, разработвани в

настоящия труд, тъй като тяхната актуалност и значимост ще продължи да бъде важна за развитие на това направление на бизнес практиката в Казахстан.

Препоръчвам дисертационният труд да бъде издаден като самостоятелна монография.

IV. Заключение по дисертационния труд на докторант Ристи Каруевна Садикова

Трудът притежава необходимата научна значимост и новост за една докторска дисертация, като основните решения, методики, научни средства и похвати за приложение на клъстеринга в Република Казахстан и в частност в Северния регион на Казахстан.

Всичко изложено до тук ми дава основание да приема дисертационния труд на Ристи Каруевна Садикова за завършен, съгласно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г., изм. ДВ, бр. 81 от 15.10.2010 г. и изм. ДВ, бр. 101 от 28.12.2010 г.) и Правилника към него.

Като научен ръководител давам висока оценка на дисертационния труд „РОЛЯ НА КЛЪСТЕРНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В СЕВЕРЕН КАЗАХСТАН” на Ристи Каруевна Садикова, поради което с убеденост предлагам на научното жури да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по научната специалност „Икономика и управление“.

Април 2017 г.

Научен ръководител на докторанта:

гр. Варна

(проф. д.с.н. Лоретта Парашкевова)

